

Angličtina nepatří k těm jazykům, které se v dějinách a v současnosti v českém prostředí příliš rozšířily. Je to jazyk, který se v našich podmínkách používá spíše jako prostředek komunikace s cizinci než jako prostředek komunikace mezi sebou. Angličtina je jazyk, který se v našich podmínkách používá spíše jako prostředek komunikace s cizinci než jako prostředek komunikace mezi sebou.

Také angličtina je jazyk, který se v našich podmínkách používá spíše jako prostředek komunikace s cizinci než jako prostředek komunikace mezi sebou. Angličtina je jazyk, který se v našich podmínkách používá spíše jako prostředek komunikace s cizinci než jako prostředek komunikace mezi sebou.

Článek o jazyce angličtiny je velmi zajímavý a poučný. Autor se zabývá otázkou, jak se angličtina v našich podmínkách používá a jak se v ní mění. Ukazuje, že angličtina je jazyk, který se v našich podmínkách používá spíše jako prostředek komunikace s cizinci než jako prostředek komunikace mezi sebou. Angličtina je jazyk, který se v našich podmínkách používá spíše jako prostředek komunikace s cizinci než jako prostředek komunikace mezi sebou.

Angličtina je jazyk, který se v našich podmínkách používá spíše jako prostředek komunikace s cizinci než jako prostředek komunikace mezi sebou. Angličtina je jazyk, který se v našich podmínkách používá spíše jako prostředek komunikace s cizinci než jako prostředek komunikace mezi sebou.

Angličtina je jazyk, který se v našich podmínkách používá spíše jako prostředek komunikace s cizinci než jako prostředek komunikace mezi sebou. Angličtina je jazyk, který se v našich podmínkách používá spíše jako prostředek komunikace s cizinci než jako prostředek komunikace mezi sebou.

Angličtina je jazyk, který se v našich podmínkách používá spíše jako prostředek komunikace s cizinci než jako prostředek komunikace mezi sebou. Angličtina je jazyk, který se v našich podmínkách používá spíše jako prostředek komunikace s cizinci než jako prostředek komunikace mezi sebou.

Angličtina je jazyk, který se v našich podmínkách používá spíše jako prostředek komunikace s cizinci než jako prostředek komunikace mezi sebou. Angličtina je jazyk, který se v našich podmínkách používá spíše jako prostředek komunikace s cizinci než jako prostředek komunikace mezi sebou.

Angličtina je jazyk, který se v našich podmínkách používá spíše jako prostředek komunikace s cizinci než jako prostředek komunikace mezi sebou. Angličtina je jazyk, který se v našich podmínkách používá spíše jako prostředek komunikace s cizinci než jako prostředek komunikace mezi sebou.

Angličtina je jazyk, který se v našich podmínkách používá spíše jako prostředek komunikace s cizinci než jako prostředek komunikace mezi sebou. Angličtina je jazyk, který se v našich podmínkách používá spíše jako prostředek komunikace s cizinci než jako prostředek komunikace mezi sebou.

Angličtina je jazyk, který se v našich podmínkách používá spíše jako prostředek komunikace s cizinci než jako prostředek komunikace mezi sebou. Angličtina je jazyk, který se v našich podmínkách používá spíše jako prostředek komunikace s cizinci než jako prostředek komunikace mezi sebou.

Bedřich Téma

Co původně znamenalo jméno LOUKY?

Každý, kdo čte nebo slyší zeměpisné jméno Louky, je asi přesvědčen, že tento název pochází od obecného jména louka. Jiného názoru byl Andrzej Sowa, který tvrdil v časopise Zwrot (1951 a 1952), že se obec Louky u Č. Těšína má polsky jmenovat Łęki, nikoli Łąki. Byl k tomu veden tím, že se daná obec jmenuje u staršího místního obyvatelstva v jeho rodném nářečí Lynki (řidčeji Łunki). Takový názor projevil již před ním polský jazykovědec K. Nitsch. V některých polských nářečích je výraz łeka „louka“ proti častější podobě łąka. Dříve, pokud byl vliv spisovné polštiny na dialektu slabší, byla forma łeka častější. Místy pronikla i do zeměpisných jmen (obcí a osad). Sowa se však domníval, že název Łęki byl utvořen od slova łek ve významu oblouk, a to podle klikatého toku Olzy. Koryto řeky se sice klikatí, avšak oblouky nejsou tak velké a nápadné, aby daly podnět k pojmenování osady, která u řeky vznikla. Kromě toho obec leží z velké části na rovině a její půda byla kdysi před odvodněním a vysušením mokrá, takže se nehodila k pěstování kulturních plodin, ale sloužila za pastviny a louky. (Ještě dnes tam jsou rybníky.) Četné osady na území českého i polského jazyka

byly pojmenovány podle luk, na kterých vznikly. Terén Louk mluví tedy dost přesvědčivě o původu názvu osady.

Z hlediska jazykového je možno celkem snadno dokázat, že zeměpisné jméno Louky pochází od povahy půdy, na které osada vznikla. Dnes se sice říká v Loukách a v okolí lunka a od toho výrazu je odvozeno příslavné jméno lůnčny „lůnčí.“ Je však — i když jen zřídka — i podoba lůnčny. (V Horní Suché jsme svého času zapsali lůnčny šano „lůnčí seno“). V samých loukách jsou pomístní jména Polynč (Na polynču) a Lynčyska, která ukazují na to, že jde o místa, kde kdysi byly louky.

Nesmíme se dát mýlit formou Lynki (vedle podoby Łunki). Takové varianty ve střídních a původních nosovkách jsou v lokálním dialektu i v jiných výrazech. Např. vedle velmi běžného pomístního jména na severním Těšínsku Lyng jsme zapsali v Ráji také formu Lung a ve Věřňovicích zdvojnásoběný výraz Łunžek. Podobná změna jako v jmeně Lynki nastala také v nářečnickém názvu Kocobundz (vedle řídkého Kocobundz) a v jmeně Vyndryňa. Dále je řada příkladů u jmen obecních, jako např. zymb (zumb) — zymby, dymb (dumb) — dymby, prynt — pruntek...

Sowa se také domníval, že výše uvedené kolísání u názvu Lynki — Łunki bylo způsobeno německou podobou Lonkau. Ve skutečnosti nejde o vliv němčiny, nýbrž o domácí jazykový vývoj, jak ukazují výše uvedené příklady (zumb — zymby, dumb — dymby, pruntek — prynt), u nichž vliv němčiny je naprosto vyloučen. Na to, že časem začala převážovat podoba Łunki, měla vliv spisovná polština a rostoucí znalost polštiny u místního obyvatelstva a nepřímo též čeština podobou louka (nářečně lůka), která je bližší formě Łunki než podobě Lynki.

Závěrem můžeme tedy říci s jistotou, že Louky byly pojmenovány opravdu podle luk, a nikoli podle oblouků, ohbí řeky, na níž leží.

byly pojmenovány podle luk, na kterých vznikly. Terén Louk mluví tedy dost přesvědčivě o původu názvu osady.

Kresba L. Dryáka

let co obecní kronikář, pisatel spol-
kových kronik i rodinné kroniky."

Dále nám poslal p. Josef Polach
svoje připomínky k výkladu názvu
obce Louky od B. Těmy (Těšín-
sko, č. 4/1969, str. 6): „Snad lze to
spíše odvodit od českého spisovného
významu luh, či je toto slovo zapo-
menuto vůbec? Ale přece je v článku
uvedeno, že v Ráji bylo zapsáno slo-
vo lynch. Je to zpočátku slovo lynch —
luh a já je mám zapsáno už od r.
1914 z Dolních Domaslavic v tom zně-
ní lynch. Je to u řeky Luciny naplave-
ná rovina, aluviál, dnes na dně pře-
hrady. A protože byla skoro ročně
zaplavována povodněmi, tedy se po-
nechávala co louka, luh, stále vlhký
pozemek. Tedy to nebylo nic objev-
ného, nářečový tvar docela běžný a
hledí z něho český tvar luh..."

Je něco bludného hledat v nářeč-
ových zvláštěnostech předmět lčitace.
Lašské nářečí je v každých ústech —
dnes je to třeba často připomínat —
jiné, dle přísloví „v každé chalupě ji-
načí zeli".

★

Čtenáři nám píší

Pan Josef Polach ze Sedliště č.
33 nám napsal na rozhraní roku
1969/1970 ve svém dopise: „Jsem od
běratelem „Těšínska" snad už 8 roků,
každé číslo pilně sleduji s větší či
menší spokojeností s jeho obsahem,
protože ve vlastivědě pracuji už řadu

Štárovec Pavel Hečko a události Slovenského povstania v obci Dolné Srnie

Události Slovenského povstania v obci Dolné Srnie v roku 1944 a 1945. V tomto článku sa zaoberáme s událosťami, ktoré sa odohrávali v tejto obci v období Slovenského národného povstania.

V obci Dolné Srnie sa v období Slovenského národného povstania odohrávali rôzne události. V marci 1944 sa v obci konali stretnutia a zhromaždenia, ktoré boli zamerané na prípravu povstania. V apríli 1944 sa v obci konala veľká zhromaždenie, na ktorom bolo rozhodnuté o začatí povstania.

V máji 1944 sa v obci konala veľká zhromaždenie, na ktorom bolo rozhodnuté o začatí povstania. V júni 1944 sa v obci konala veľká zhromaždenie, na ktorom bolo rozhodnuté o začatí povstania. V júli 1944 sa v obci konala veľká zhromaždenie, na ktorom bolo rozhodnuté o začatí povstania.

V auguste 1944 sa v obci konala veľká zhromaždenie, na ktorom bolo rozhodnuté o začatí povstania. V septembri 1944 sa v obci konala veľká zhromaždenie, na ktorom bolo rozhodnuté o začatí povstania. V októbri 1944 sa v obci konala veľká zhromaždenie, na ktorom bolo rozhodnuté o začatí povstania.

V novembri 1944 sa v obci konala veľká zhromaždenie, na ktorom bolo rozhodnuté o začatí povstania. V decembri 1944 sa v obci konala veľká zhromaždenie, na ktorom bolo rozhodnuté o začatí povstania. V januári 1945 sa v obci konala veľká zhromaždenie, na ktorom bolo rozhodnuté o začatí povstania.

V februári 1945 sa v obci konala veľká zhromaždenie, na ktorom bolo rozhodnuté o začatí povstania. V marci 1945 sa v obci konala veľká zhromaždenie, na ktorom bolo rozhodnuté o začatí povstania.

V apríli 1945 sa v obci konala veľká zhromaždenie, na ktorom bolo rozhodnuté o začatí povstania. V máji 1945 sa v obci konala veľká zhromaždenie, na ktorom bolo rozhodnuté o začatí povstania. V júni 1945 sa v obci konala veľká zhromaždenie, na ktorom bolo rozhodnuté o začatí povstania.

V júli 1945 sa v obci konala veľká zhromaždenie, na ktorom bolo rozhodnuté o začatí povstania. V auguste 1945 sa v obci konala veľká zhromaždenie, na ktorom bolo rozhodnuté o začatí povstania.

V septembri 1945 sa v obci konala veľká zhromaždenie, na ktorom bolo rozhodnuté o začatí povstania. V októbri 1945 sa v obci konala veľká zhromaždenie, na ktorom bolo rozhodnuté o začatí povstania.

V novembri 1945 sa v obci konala veľká zhromaždenie, na ktorom bolo rozhodnuté o začatí povstania. V decembri 1945 sa v obci konala veľká zhromaždenie, na ktorom bolo rozhodnuté o začatí povstania.

Mgr. Ján Štárovec

Bedřich Téma

Ještě ke jménu Louky

Na náš článek *Co původně znamenalo jméno Louky?* (Těšínsko 1989, č. 4, str. 6-7) reagoval Josef Polach dopisem redakci, v kterém nesouhlasí v našem výkladem. Domnívá se, že jméno dané obce bylo odvozeno od „českého spisovného významu luh“. Podle jeho názoru „hledí z něho český tvar luh...“

Vážíme si lidí, kteří mají zájem o nářečí svého kraje a o zeměpisná jména, kterými jsou jeho části pojmenovány. Pozorně a s vděčností přijímáme i lidové výklady zeměpisných jmen, protože jsou někdy velmi cenné, stavíme se však k nim vždy kriticky, protože jsme si plně vědomi toho, že lidová objasnění nejsou vždy správná. Často zde působí tzv. lidová etymologie, tj. snaha lidí, kteří nejsou jazykovědci, vysvětlit si méně jasná slova po svém tlm, že je přiřazují k běžným, obecně známým výrazům.

J. Polach se nesprávně vyjadřuje. Totiž slovo není utvořeno od významu, ale od nějakého slova (výrazu), ovšem slovo (výraz) má jistý význam. Výrazy *slovo* (výraz) a *význam* znamenají zcela různé věci.

Jméno *Louky* (v nářečí *Lunki*) nevzniklo a absolutně nemohlo vzniknout přímo z českého slova *luh*, ale souvisí opravdu se slovem *louka* (v nářečí *lunka*). Slovo *lynh*, kterého se J. Polach dovolává, neexistuje v Loukách a v jejich nejbližším okolí. V nářečí východní části českého Těšínska (které Adolf Kellner nazval nářečí východolašské) je pouze slovo *lyng* (zřídka varianta *lung*). Je v uvedené oblasti velmi běžné, zejména na severu, méně ve střední části a řídce na jihu. Zapsali jsme je např. v Loukách, Darkově, Albrechticích, Ráji, St. Městě, Dě-

marovicích, D. Lutyni, Fryštátu, D. Marklovicích, Doubravě, Závadě, Vrbici, Kanské, Vendryni, Bukovci, Jablunkově a jinde.

Slova *louka* a *luh* (polsky *łąka* a *łąg*, *łąg*) zněla již v jazyce praslovanském různě, i když poněkud podobně. Nemůžeme zde uvádět jejich přesné znění, protože bychom museli užít liter, jaké asi nemá tiskárna tisknoucí Těšínsko, které není odborným jazykovědným časopisem, ale populárním orgánem, a také proto, že by nejjazykovědci nevěděli, oč jde. Praslovanské znění je nám však dobře známo a vycházíme z něho. V praslovanštině měla obě uvedená slova nosové *o* (srv. polské *łąka*). Za tuto nosovku je v češtině střídnice *u* (*ú*, *ou*), např. *louka*, *luh*, nářečně *lúka*. V polštině a v jejích nářečích se však nosovka udržela, přesněji řečeno dala tzv. rozloženou nosovku, např. je v nářečích *lunka*, *lyng*, *lung*.

Důležitá je souhláska za nosovkou. Slovo *lunka* má souhlásku *k*, kdežto *lyng* má *g*. Každá z těchto souhlásek byla v daných slovech již v praslovanštině.

V místním nářečí má slovo *lunka* v některých tvarech zachování souhlásky *k* (*lunke*, *lunkum*...), v jiných tvarech se *k* změnilo v *c* (*ku lunce*, *na lunce*) a v přídavném jménu utvořeném od slova *lunka* je *č* (*lunčene šano* luční seno; ne *lyžne šano*). Srv. také pomístní jména *Lynčok* (potok a les v Albrechticích — u hranic Louk), *Lunčiska* (Petřvald), *Lynčyska* (Záblatí), *Lunčiči* (Záblatí, D. Lutyně, Lyžbice, Vendryně, Oldřichovice), *V lunčákách* (Guty). Přídavné jméno od *Lynki* je *lynckí*. Občané Louk jsou *Lynčané* (*Lunčané*).

Naproti tomu slovo *lyng* má souhlásku *g*, ale v odvozených slovech je souhláska *ž*, srv. např. *lynžny* (příd. jméno od *lyng*; nikoli však *lynčny*), které je běžné v uvedené oblasti, a *ž* je zachováno také v pomístních jménech *Lynžník* a *Lunžki* (*Lynžki*) ve Stonavě, *Lunžek* ve Věřňovicích. V češtině máme: *na louce*, *lučina*, ale *Lužnice*, *Lužany*, *Záluží*... Z hláskového rozboru tedy vyplývá zcela jednoznačně, že jméno *Louky* (*Lunki*, *Lynki*) nebylo utvořeno od slova *luh*.

Dále kdyby slovo *Lunki* (*Lynki*) bylo utvořeno od výrazu *lyng* (*lung*), mělo by 2. pád *Lunkuv* (*Lynkuv*) jako jméno obecné *lung* (*lyng*). Ve skutečnosti je 2. pád *Lunk* (*Lynk*) jako u jména obecného *lunka*. Užívá-li někdo tvaru *do Lunkuv* (*Lynkuv*), pak je to sekundární, analogická forma podle jmen mužského rodu (podobně jako se např. řídce říká *tych babuv*, *žabuv*...).

Je velmi důležité přihlídnout ještě k významové stránce slov *louka* a *luh* (*łąka* a *łąg*). První z nich (v místním nářečí *lunka*) má běžný význam českého výrazu *louka* a může se týkat pozemku, na kterém se kosí tráva nebo pase dobytek, i na kopci nebo v horách, kde není v těsné blízkosti žádný vodní tok.

Zbojníci na Těšínsku

Naproti tomu slovo *lyng* znamená vždy pouze mokrou louku u vody s keři nebo řídkými listnatými stromy (dnes ovšem jsou na místě mnohých bývalých *lyngů* pole). Nikdy to však není horská louka. Proto je slovo *lyng* daleko častější v nížinaté severní části Těšínska (kdysi močálovitě) než v hornaté části. Ve spisovné češtině má slovo *luh* významy 1. „lučina na vlhké půdě se svěží zelení n. též s porostem listnatých stromů n. keřů, 2. „poříční háj s převahou vysokokmenných stromů a souvislým porostem bylinným“ (Srv. Příruční slovník jazyka českého II; Praha 1937-38, str. 646.) V polštině znamená slovo *łęg* „bažinaté pole, pastvisko nad řekou; porost na bahnitých lukách; bahnitý les n. louka nad řekou“ (Srv. B. Vydra, Polsko-český slovník; Praha 1953, str. 193.) Podobné významy má slovo *lyng* i v místním nářečí východního Těšínska.

Nejstarší nám známé zápisy naší obce jsou: *Lanky* 1652 (Jung. Vis. II 19); *Lengi* 1652 (Jung. Vis. II 30); *Lonky* 1679 (Jung. Vis. II 225 — dvakrát, 253).¹ Rozdílné psaní *k—g* není odrazem skutečné různé výslovnosti, nýbrž je způsobeno nepřesností a nedůsledností staré grafiky. (Ostatně Jungnitz byl Němec a neznal dialekt v Loukách a okolí.) To asi vedlo k omylu L. Derlicha, který nebyl jazykovědcem z povolání.

Uvedené kolísání v grafice bylo v starých dobách i v jiných dokladech. Tak např. Slovník staropolský, který vydává Polská akademie věd za vrchní redakce St. Urbanicy, má doklady na heslo *łęg* od r. 1252 do 1500 téměř vesměs v latinských listinách v podobě *lanc*, *llang*, *langii*, *lang*, *lank*, *langa*, *langy*, *long*, *langu*, *langowch*, *lang*, *langem*, *łag*, *łaghy*, *łagow*, *langv*, *langy*, *łagy*, *łagv*, *lengy*, *łagv*, *łagu*, *w łagach* (varianta: *v łagoch*), *lank*. Jsou to různé formy (pády) v latinizované podobě (s výjimkou předposledního dokladu) a všechny jsou uváděny pod heslem *łęg* s významem *les, hájemství, pole, louka nebo pastvina nejčastěji položená u řeky nebo v nížině mokré nebo zaplavované vodou*. (IV 107-108.) Slovo *łaka* má tam však význam *pozemek porostlý travou, někdy též částečně stromy* — nic víc, tedy ne u řeky a ne zaplavovaný vodou. Píše se *lanca*, na *lankach*, *lanka*, *w lacach*, na *lance*, *lanky*, *w lancach*, *lancam*, *v lonce*, *lonka*, *lanky*, *lang* (2. p. č. mn.), *łaka*, *ta łacą*, *łaky*, *łanki*, *łankami*, *s lakami*, na *łakach*, *ku łancze*, *laką* (4. p. č. j.), *s laką* (7. p. č. j.), *lakamy*, *lacze*... (IV 108-109.) Slovo *łęg* má v uvedeném slovníku význam „obloukovitě zvednutá přední část sedla“ (IV 112).

Nemáme možnost zjistit význam slov *łaka* a *łęg* v jednotlivých náře-

¹) Srv. J. Jungnitz, *Visitationsberichte der Diözese Breslau*. Archidiakonats Oppeln. Erster Teil. Zweiter Band; Breslau 1904.

čích v Polsku, protože nemáme přístup do dialektologické pracovny Polské akademie věd v Krakově, avšak z toho, co jsme dosud uvedli, můžeme již usuzovat, že v době založení a pojmenování Louk mělo příslušné slovo, od kterého bylo dané jméno utvořeno, význam *louky*, nikoli *oblouk*, jak neprávem soudil A. Sowa (L. Derlich).

Také v staré češtině měla slova *luh* a *lúka* různé významy, a to podobné jako v dnešním jazyce. (Srv. Jan Gebauer, Slovník staročeský II; Praha 1907, str. 288-289.)

Z toho, co bylo uvedeno, vyplývá zcela přesvědčivě, že jméno *Louky* (*Łunki*, *Łynki*) nemohlo být utvořeno od slova *luh*. Chceme ještě připomenout, že nemohlo jít o „zpolštělé slovo *lynh*“. Skupina hlásek *yn* je střídnicí za nosovku *e* a je vysloveně polská. V češtině nejsou nosové samohlásky ani tzv. rozložené nosovky (*yn*, *un*...), ale ústní střídnice *u*, *ou*, *ú*. Naproti tomu souhláska *h* za praslovanské *g* je v češtině, ale nikoli v polštině. Zapsal-li J. Polach slovo *lynh*, pak je to podoba polsko-česká a je možná na česko-polském pomezí.

Pro úplnost a zajímavost dodáváme, že slovo *louka* znamenalo původně (v praslovánštině) záhyb, ohyb řeky a pak také nížinu v tomto záhybu porostlou travou.² Časem se však jeho význam změnil. V době, kdy byly založeny Louky, již mělo slovo *łunka* v tamějším nářečí dnešní význam. (Viz uvedené doklady ze staré polštiny a ze staré češtiny.) V dnešním nářečí nejsou stopy po tom, že by se zachoval původní význam slova *louka* nebo že by význam některého z obou slov (*louka* — *luh*) dostal význam druhého z nich.

V našem článku otištěném v roce 1969 v Těšínsku nešlo o žádnou liciaci ani o nic bludného, ale jen o pravdu, o správné vysvětlení jména Louky. O takových a podobných problémech rozhodují s definitivní platností jazykovědci, nikoli neodborníci. Mohou se někdy přechodně mýlit (je to obecně lidské), avšak jistě je jejich práce přínosem pro osvětlení dané problematiky a nakonec jedinou přijatelnou možností.

²) Srv. V. Machek, *Etymologický slovník českého a slovenského jazyka*; Praha 1957, str. 272. J. Holub — Fr. Kopečný, *Etymologický slovník jazyka českého*; Praha 1952, str. 211.

Ještě ke jménu Louky

Bedřich Téma

Na náš článek Co původně znamenalo jméno Louky? (Těšínsko 1969, č. 4, str. 6–7) reagoval Josef Polach dopisem redakci, v kterém nesouhlasí s našim výkladem. Domnívá se, že jméno dané obce bylo odvozeno od „českého spisovného významu luh“. Podle jeho názoru „hledí z něho český tvar luh...“

Vážíme si lidí, kteří mají zájem o nářečí svého kraje a o zeměpisná jména, kterými jsou jeho části pojmenovány. Pozorně a s vděčností přijímáme i lidové výklady zeměpisných jmen, protože jsou někdy velmi cenné, stavíme se však k nim vždy kriticky, protože si jsme plně vědomi toho, že lidová objasnění nejsou vždy správná. Často zde působí tzv. lidová etymologie, tj. snaha lidí, kteří nejsou jazykovědci, vysvětlit si méně jasná slova po svém tím, že je přiřazují k běžným, obecně známým výrazům.

J. Polach se nesprávně vyjadřuje. Totiž slovo není utvořeno od významu, ale od nějakého slova (výrazu), ovšem slovo (výraz) má jistý význam. Výrazy slovo (výraz) a význam znamenají zcela různé věci.

Jméno Louky (v nářečí Łunki, Łynki) nevzniklo a absolutně nemohlo vzniknout přímo z českého slova luh, ale souvisí opravdu se slovem louka (v nářečí łunka). Slovo lynh, kterého se J. Polach dovolává, neexistuje v Loukách a v jejich nejbližším okolí. V nářečí východní části československého Těšínska (které Ad. Kellner nazval nářečí východolašské) je pouze slovo lyng (zřídka varianta lung). Je v uvedené oblasti velmi běžné, zejména na severu, méně ve střední části a řídce na jihu. Zapsali jsme je např. v Loukách, Darkově, Albrechticích, Ráji, St. Městě, Dětmarovicích, D. Lutyni, Fryštátu, D. Marklovicích, Doubravě, Zavadě, Vrbici, Konské, Vendryni, Bukovci, Jablunkově a jinde.

Slova louka a luh (polsky łaka a łęg, łąg) zněla již v jazyce praslovanském různě, i když poněkud podobně. Nemůžeme zde uvádět jejich přesné znění, protože bychom museli užít liter, jaké asi nemá tiskárna tisknoucí Těšínsko, které není odborným jazykovědným časopisem, ale populárním orgánem, a také proto, že by nejazykovědci nevěděli, o čem jde. Praslovanské znění je nám však dobře známo a vycházíme z něho. V praslovánštině měla obě uvedená slova nosové o (srv. polské łaka). Za tuto nosovku je v češtině střídnice u (ú, ou), např. louka, luh, nářečně lúka. V polštině a v jejích nářečích se však nosovka udržela, přesněji řečeno dala tzv. rozloženou nosovku, např. je v nářečích łunka, lyng, lung.

Důležitá je souhláska za nosovkou. Slovo łunka má souhlásku k, kdežto lyng má g. Každá z těchto souhlásek

byla v daných slovech již v praslovánštině.

V místním nářečí má slovo łunka v některých tvarech zachování souhlásky k (łunka, łunkum...), v jiných tvarech se k změnilo v c (ku łunce, na łunce) a v přídavném jménu utvořeném od slova łunka je č (łunčne šano lučni seno; ne lynžne šano). Srv. také pomístní jména Łynčok (potok a les v Albrechticích — u hranic Louk), Łunčiska (Petrvald), Łynčyska (Záblatí), Łunčki (Záblatí, D. Lutyně, Lyžbice, Vendryně, Oldřichovice), V Łunčkach (Guty). Přídavné jméno od Łynki je lyncki. Občané Louk jsou Łynčané (Łunčané).

Naproti tomu slovo lyng má souhlásku g, ale v odvozených slovech je souhláska ž, srv. např. lynžny (příd. jméno od lyng; nikoli však lynny), které je běžné v uvedené oblasti a ž je zachováno také v pomístních jménech Łynžnik a Łunžki (Łynžki), ve Stonavě, Łunžek ve Věřovicích. V češtině máme: na louce, lučina, ale Lužnice, Lužany, Záluží... Z hláskoslovného rozboru tedy vyplývá zcela jednoznačně, že jméno Louky (Łunki, Łynki) nebylo utvořeno od slova luh.

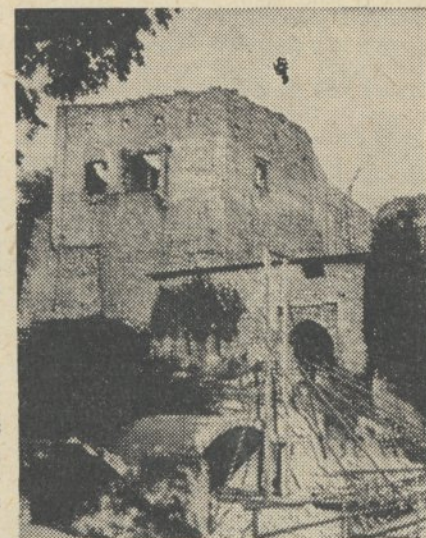
Dále kdyby slovo Łunki (Łynki) bylo utvořeno od výrazu lyng (lung), mělo by 2. pád Łunkuv (Łynkuv) jako jméno obecné lung (lyng). Ve skutečnosti je 2. pád Łunk (Łynk) jako u jména obecného łunka. Užívá-li někdo tvaru do Łunkuv (Łynkuv), pak je to sekundární, analogická forma podle jmen mužského rodu (podobně jako se např. řídce říká těch babuv, žabuv...).

Je velmi důležité přihlídnout ještě k významové stránce slov louka a

luh (łaka a łęg). První z nich (v místním nářečí łunka) má běžný význam českého výrazu louka a může se týkat pozemku, na kterém se kosí tráva nebo pase dobytek, i na kopci nebo v horách, kde není v těsné blízkosti žádný vodní tok. Naproti tomu slovo lyng znamená vždy pouze mokrou louku u vody s keři nebo řídkými listnatými stromy (dnes ovšem jsou na místě mnohých bývalých lyngů pole). Nikdy to však není horská louka. Proto je slovo lyng daleko častější v nížinaté severní části Těšínska (kdysi močdlovité) než v hornaté části. Ve spisovné češtině má slovo luh významy 1. „lučina na vlhké půdě se svěží zelení n. též s porostem listnatých stromů n. keřů“, 2. „poříční háj s převahou vysokokmenných stromů a souvislým porostem bylinným“. (Srv. Příruční slovník jazyka českého II; Praha 1937–38, str. 646.) V polštině znamená slovo łęg „bažinaté pole, pastvisko nad řekou; porost na bahniťkách; bahniť les n. louka nad řekou“. (Srv. B. Vydra, Polsko-český slovník; Praha 1953, str. 193.) Podobné významy má slovo lyng i v místním nářečí východního Těšínska.

Nejstarší nám známé zápisy naší obce jsou: Lanky 1652 (Jung. Vis. II 19); Lengi 1652 (Jung. Vis. II 30); Lonky 1679 (Jung. Vis. II 225 — dvakrát, 253).¹⁾ Rozdílné psaní k — g není odrazem skutečně různé výslovnosti, nýbrž je způsobeno nepřesností a neúspěšností staré grafiky. (Ostatně Jungnitz byl Němec a neznal dialekt v Loukách a okolí.) To asi vedlo k omylu L. Derlicha, který nebyl jazykovědcem z povolání.

Uvedené kolísání v grafice bylo v starých dobách i v jiných dokladech. Tak např. Słownik staropolski, který vydává Polská akademie věd za vrchní redakce St. Urbańczyka, má doklady na heslo łąg od r. 1252 do 1500 téměř vesměs v latinských listinách v podobě lanc, llang, langii, lang, łank, langa, langy, long, langu, langowch, łąg, langem, łąg, łąghy, łągow, łągv, łągy, łągy, łąv, lengy, łąv, łągv, łągv, łągach (varianta: w łągah), lank. Jsou to různé formy (pády) v latinizované podobě (s výjimkou předposledního dokladu) a všechny jsou uváděny pod heslem łąg s významem les, hájemství, pole, louka nebo pastvina nejčastěji položená u řeky nebo v nížině mokré či zaplavované vodou. (IV 107–108.) Slovo łaka má tam však význam pozemek porostlý travou, někdy též částečně stromy — nic víc, tedy ne u řeky a ne zaplavovaný vodou. Píše se lanca, na lankach, lanka, w lacach, na lance, lanky, w lancach, lancam, w lonce, lonka, lanky, lang (2. p. č. mn.), łąka, łą łący, lanki, lankami, s lakami, na łąkach, ku łącze, łąq (4. p. č. j.),

Stavební úpravy na hradě Hukvaldy v r. 1970; foto M. Holinka.

s laką (7. p. č. j.), lakamy, lacze... (IV 108—109). Slovo łek má v uvedení slovníku význam „obloukovitě zvednutá přední část sedla“ (IV 112).

Nemáme možnost zjistit význam slov lůka a łęg v jednotlivých nářečích v Polsku, protože nemáme přístup do dialektologické pracovní Polské akademie věd v Krakově, avšak z toho, co jsme dosud uvedli, můžeme již usuzovat, že v době založení a pojmenování Louk mělo příslušné slovo, od kterého bylo dané jméno utvořeno, význam louky, nikoli oblouk, jak neprávem soudil A. Sowa (L. Derlich).

Také v staré češtině měla slova luh a lúka různé významy, a to podobné jako v dnešním jazyce. (Srv. Jan Gebauer, Slovník staročeský II; Praha 1907, str. 288—289.)

Z toho, co bylo uvedeno, vyplývá zcela přesvědčivě, že jméno Louky (Łunki, Łynki) nemohlo být utvořeno od slova luh. Chceme ještě připome-

nout, že nemohlo jít o „zpolštělé slovo lynh“. Skupina hlásek yn je střídnicí za nosovku e a je vysloveně polská. V češtině nejsou nosové samohlásky ani tzv. rozložené nosovky (yn, un...), ale ústní střídnice u, ou, ů. Naproti tomu souhláska h za praslavanské g je v češtině, ale nikoli v polštině. Zapsal-li J. Polach slovo lynh, pak je to podoba polsko-česká a je možná na česko-polském pomezí.

Pro úplnost a zajímavost dodáváme, že slovo louka znamenalo původně (v praslovánštině) záhyb, ohyb řeky a pak také nížinu (v tomto záhybu porostlou travou.²⁾ Časem se však jeho význam změnil. V době, kdy byly založeny Louky, již mělo slovo lůnka v tamějším nářečí dnešní význam. (Viz uvedené doklady ze staré polštiny a ze staré češtiny.) V dnešním nářečí nejsou stopy po tom, že by se zachoval původní význam slova louka nebo že by význam některého z obou

slov (louka — luh) dostal význam druhého z nich.

V našem článku otiskěném v r. 1969 v Těšinsku nešlo o žádnou licitaci ani o nic bludného, ale jen o pravdu, o správné vysvětlení jména Louky. O takových a podobných problémech rozhodují s definitivní platností jazykovědci, nikoli neobdobníci. Mohou se někdy přechodně mýlit (je to obecně lidské), avšak jistě je jejich práce přínosem pro osvětlení dané problematiky a nakonec jedinou přijatelnou možností.

¹⁾ Srv. J. Jungnitz, Visitationsberichte der Diözese Breslau. Archidiakonat Oppeln. Erster Teil. Zweiter Band: Breslau 1904.

2) Srv. V. Machek, Etymologický slovník českého a slovenského jazyka; Praha 1957, str. 272. J. Holub — Fr. Kopečný, Etymologický slovník jazyka českého; Praha 1952, str. 211.

Půl století
českotěšínského gymnasia
(1921 – 1971)

Neotoma alba (exposit) + *Neotoma chalcidiformis* (inter) + *Cochlea* (Tinnit, Revoluta) 12-13,
Stomatopoda (exposit) (inter) (Tinnit) + *Stomatopoda* (inter) (Tinnit)
 + *Stomatopoda* (inter) (Tinnit) + *Stomatopoda* (inter) (Tinnit)